27/11/2025

Εντυπωσιακές ταφές των αρχαϊκών χρόνων στην Φθιώτιδα – Η αρχόντισσα με το ανεστραμμένο διάδημα

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Αξιόλογα ευρήματα προέκυψαν κατά τη διάρκεια σωστικής ανασκαφικής έρευνας της Εφορείας Αρχαιοτήτων Φθιώτιδας και Ευρυτανίας στις ανατολικές υπώρειες της λίμνης Κηφισίδας (Κωπαΐδας), 6 χλμ. βορείως του Ιερού του Απόλλωνος Πτώου και της αρχαίας Ακραιφίας.

Οι ανασκαφές πραγματοποιούνται από την αρχαιολόγο της ΕΦΑΦΕΥ Μαρία Παπαγεωργίου και τους αρχαιολόγους Νίκη Μητροπούλου, Ελισάβετ Βεργεράκη και Έλενα Τζημούλια, υπό τη διεύθυνση της Προϊσταμένης της Εφορείας κ. Ευθυμίας Καράντζαλη και της Αν. Προϊσταμένης του Τμήματος Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων κ. Αριστέας Παπασταθοπούλου. Η σωστική αρχαιολογική έρευνα άρχισε με αφορμή την κατασκευή φωτοβολταϊκού πάρκου της εταιρείας ΜΕΤΚΑ ΑΤΕ, θυγατρικής της Metlen Energy & Metals και χρηματοδοτείται σχεδόν εξολοκλήρου από τον Όμιλο Μυτιληναίου.

Εντοπίσθηκε νεκροταφείο αρχαϊκών και κλασικών χρόνων και αρχιτεκτονικά κατάλοιπα οχυρωμένου οικισμού της ίδιας εποχής . Η θέση σημαίνεται σε παλαιούς χάρτες ως «Σπίτια-Καταβόθρα». Το νεκροταφείο αναπτύσσεται κατά συστάδες και αποτελείται από λακκοειδείς τάφους, ταφικές πυρές και κεραμοσκεπείς τάφους. Η αρχαιολογική έρευνα βρίσκεται σε εξέλιξη αλλά από τους (40) τάφους που έχουν ερευνηθεί τεκμηριώνεται το υψηλό βιοτικό επίπεδο και η κοινωνική θέση των γαιοκτημόνων κατοίκων του παρόχθιου βοιωτικού οικισμού.

ΕΙΚ.1 Η ταφή της α

«Η αρχόντισσα με το ανεστραμμένο διάδημα»

Ιδιαίτερα εντυπωσιακή είναι η «Ταφή της αρχόντισσας με το ανεστραμμένο διάδημα», που χρονολογείται στο β΄ μισό του 7ου αι. π. Χ. και αποτελεί μέρος μιας συστάδας τριών λακκοειδών τάφων. Η ταφή της αρχόντισσας σύμφωνα με την προκαταρκτική εξέταση των οδοντικών καταλοίπων, ανήκει σε ενήλικη γυναίκα 20-30 ετών. Στην κεφαλή της είχε τοποθετηθεί τελετουργικά, ως σύμβολο της υπεροχής και του αξιώματός της, εντυπωσιακό χάλκινο ταινιωτό διάδημα με επίστεψη μεγάλου ρόδακα, «εν είδει ήλιου» στο κέντρο του μετώπου. Το περίτεχνο διάδημα είναι κατασκευασμένο με την έκκρουστη τεχνική και φέρει τρέχουσα διακόσμηση αντωπών ζευγών εραλδικών λεόντων, αρσενικού και θηλυκού γένους, ζώων που κατεξοχήν συμβολίζουν τη βασιλική δύναμη και εξουσία. Ωστόσο το διάδημα είχε τοποθετηθεί στην κεφαλή της νεκρής ανεστραμμένο με τους λέοντες σε ύπτια θέση και το κόσμημα πλοχμού στο κάτω άκρο του.

Στη σύγχρονη εποχή το στέμμα του βασιλιά φορεμένο ανεστραμμένο, συμβολίζει την παραίτηση ή την πτώση του μονάρχη, και σε κάθε περίπτωση σηματοδοτεί την απώλεια της εξουσίας και του αξιώματός του. Η ταφή της αρχόντισσας εντάσσεται χρονολογικά στο μεταβατικό κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο των μέσων του 7ου αι. π. Χ., περίοδο κατά την οποία είχε κλονισθεί το πολίτευμα της πατροπαράδοτης κληρονομικής βασιλείας και η άνοδος των αρίστων ευγενών οδήγησε κατά την επόμενη περίοδο στην επικράτηση της ολιγαρχίας και του αριστοκρατικού πολιτεύματος.

Το αξίωμα, το κύρος και ο πλούτος της εν λόγω ταφής αποδεικνύεται από τα πολυάριθμα χάλκινα κτερίσματα. Εντυπωσιακό είναι το πλήθος των κτερισμάτων, ανάμεσα στα οποία ξεχωρίζουν οι δυο υπερμεγέθεις πόρπες βοιωτικού τύπου με εγχάρακτη γεωμετρική διακόσμηση αλόγων, το περιδέραιο με μεγάλο αγγειόσχημο περίαπτο, οι οστέινες, ελεφαντοστέινες χάνδρες, οι ψήφοι από ήλεκτρον (κεχριμπάρι), οι ελασμάτινοι ρόδακες, τα χάλκινα ενώτια, τα ψέλλια (βραχιόλια) και τα σπειροειδή δακτυλίδια που φορούσε σε όλες τις φάλαγγες των δακτύλων.

Στην ίδια συστάδα τάφων βρέθηκε ταφή ανήλικου κοριτσιού ηλικίας περίπου 4 ετών, στεφανωμένου με χάλκινο διάδημα με ένθετους ρόδακες. Η ταφή εντάσσεται χρονολογικά στην ίδια περίοδο των πρώιμων αρχαϊκών χρόνων και ήταν πλούσια κτερισμένη με παρόμοια κοσμήματα με αυτά της αρχόντισσας, γεγονός που ενδεχομένως υποδεικνύει την ύπαρξη συγγενικού δεσμού μεταξύ τους.

Αξιόλογα ευρήματα έχουν αποδώσει και άλλοι τάφοι, όπως η γυναικεία ταφή των μέσων του 6ου αι. π. Χ., που ήταν κτερισμένη με μια κύλικα «Τύπου Σιάννων» με παράσταση πετεινών και μια τριφυλλόσχημη οινοχόη με διακόσμηση μυθικών πλασμάτων και του θεού Ερμή ως «ψυχοπομπού». Χάλκινες ομφαλωτές φιάλες, μελανόμορφα και μελανόγραφα αγγεία που συνδέονται με το Κεραμεικό Εργαστήριο της Ακραιφίας συγκαταλέγονται ανάμεσα στα ευρήματα του νεκροταφείου.